

Επαναληπτικό διαγώνισμα στην Έκθεση Γ' Λυκείου

Ο ΦΟΒΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΟΔΟΥ

(...) Η επιστημονική όμως πρόοδος εξαφανίζει τον εμπειρισμό του χθες και ελαττώνει σημαντικά τις πιθανότητες απρόσμενων επιπτώσεων. Η έννοια του μηδενικού κινδύνου είναι βέβαια έξω από τις ανθρώπινες δυνατότητες. Κοινωνίες που περιφρονούν με τον τρόπο ζωής τους υπαρκτούς και μετρήσιμους κινδύνους δεν δικαιούνται να επικαλούνται υποθετικούς κινδύνους, με σκοπό να ανακόψουν την επιστημονική πρόοδο. Η ιστορία καταγράφει ως σήμερα ότι ο μεγάλος κίνδυνος για την ανθρωπότητα δεν είναι η ανάπτυξη της γνώσης. Είναι η άγνοια.

Μια παράγραφος από το τελευταίο βιβλίο του Φρανσουά Ζακόμπ (βραβείο Νόμπελ 1965) απαντά στην ακρισία πολλών, ακόμη και «επιστημόνων»: «Μερικοί έχουν προτείνει να συνεχισθούν από τους επιστήμονες μόνο οι “καλές” έρευνες, που υποτίθεται ότι ευεργετούν το ανθρώπινο είδος και να εγκαταλειφθούν οι “κακές”, αυτές που υπάρχει κίνδυνος να του προκαλέσουν προβλήματα. Θα πρέπει κανείς να μη γνωρίζει τι είναι επιστήμη για να κάνει μια τέτοια πρόταση!».

Είναι υπαρξιακή ανάγκη του ανθρώπου να αναζητά αενάως την απόκτηση νέας γνώσης. Διότι «φύσει ορέγεται του ειδέναι», κατά τον Αριστοτέλη. Και η νέα γνώση προσκτάται με τις προόδους της τεχνολογίας με πολύ μεγαλύτερη ταχύτητα από τα πλούσια, ανεξάντλητα ίσως, κοιτάσματα των θετικών επιστημών.

Ό,τι είναι επιστημονικά **εφικτό** θα επιτευχθεί αργά ή γρήγορα. Καμία δύναμη δεν μπορεί να σταματήσει την έρευνα με κανόνες επιστημονικής δεοντολογίας. Μόνο η μη χρηματοδότησή της μπορεί να ανακόψει, **προσωρινά**, την πρόοδό της. Τα όποια νομικά, φιλοσοφικά, θρησκευτικά, ηθικά ή άλλα απαγορευτικά τείχη ορθώνονται περιστασιακά στη βιολογική έρευνα θα καταρρέουν από την προσφορά της στη θεραπεία και αποκατάσταση **ανίατων** σήμερα βλαβών του ανθρώπινου οργανισμού.

Ο σημαντικός γερμανός φιλόσοφος Jurgen Habermas σε πρόσφατο άρθρο του καταλήγει: «Δεν έχω την εντύπωση ότι έχουμε βρει τις σωστές λύσεις και τελικές αποφάσεις στα ηθικά προβλήματα που δημιουργούν η βιοτεχνολογία και η γενετική. Εκείνο που γνωρίζουμε μόνο είναι ότι η ίδια η βιολογία δεν μπορεί να μας τις “αποκαλύψει”».

Με άλλα λόγια, ο Habermas αποδέχεται έμμεσα ότι η αδυναμία της βιολογίας είναι και αδυναμία της φιλοσοφίας και οποιασδήποτε άλλης ανθρώπινης θεωρητικής κατασκευής. Τα ηθικά προβλήματα, αν πραγματικά υπάρχουν και παραμένουν ανεπίλυτα από τους δημιουργούς της προόδου που τα στοιχειοθετεί, θα εξακολουθούν να αθροίζονται. Όχι όμως για πολύ. Θεωρώ πολύ πιθανό ότι με τον χρόνο θα εξαχνώνονται* και τελικά θα διαπιστώνεται η **πλασματική** φύση τους. Οι βιολόγοι και οι ιατροί δεν είναι λιγότερο ευφυείς· ούτε λιγότερο ηθικοί από τους φιλοσόφους.

Η ποιότητα του πολιτισμού μας κρίνεται από τη δύναμή του να αφομοιώνει όχι μόνο το παρελθόν αλλά και το μέλλον του, όπως ο ίδιος το διαμορφώνει και το καθορίζει και όπως πορεύεται προς αυτό. Παιδιά αυτού του πολιτισμού είναι και τα βιοϊατρικά επιτεύγματα, που μόλις αρχίζουν να ρίχνουν ελάχιστο φως στο μέγα μυστήριο της ζωής. Μικρή σημασία έχει αν προσωρινά τα εξοστρακίσει ή τους αρνηθεί την πατρότητα.

Τις Θερμοπύλες της ελευθερίας μας δεν φυλάττουν αποτελεσματικά οι φοβικές προκαταλήψεις μας. Μπορεί να τις φυλάξει μόνο το ελεύθερο πνεύμα, οπλισμένο με τα όπλα εκείνα που ο πολιτισμός και ο ουμανισμός τού εξασφαλίζει. Τότε η κλωνοποίηση και το όποιο άλλο επιστημονικό **επίτευγμα** θα γίνει μια ακόμη δυνατότητα του πολιτισμού και του ουμανισμού.

Νικόλαος Μαρσανιώτης

*. εξαχνώνομαι: γίνομαι αχνός αέρας.

ΘΕΜΑΤΑ

- A.** Να γράψετε την περίληψη του κειμένου (90-110 περίπου λέξεις).
(μονάδες 25)
- B1.** «Είναι υπαρξιακή ανάγκη του ανθρώπου να αναζητά αενάως την απόκτηση νέας γνώσης». Να αναπτύξετε το περιεχόμενο της πρότασης σε μια παράγραφο 80 περίπου λέξεων.
(μονάδες 10)
- B2.** Ποιον/ποιους τρόπο/τρόπους και μέσα πειθούς χρησιμοποιεί ο συγγραφέας στη δεύτερη και στην τελευταία παράγραφο; Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.
(μονάδες 06)
- B3.** «επιστημόνων», «Μερικοί ... πρόταση!». Να εξήγησετε τις δύο χρήσεις των εισαγωγικών και τη χρήση του θαυμαστικού
(μονάδες 03)
- B4.** Να εντοπίσετε τον τρόπο ανάπτυξης της τέταρτης παραγράφου. (Ό,τι είναι επιστημονικά εφικτό ... του ανθρώπινου οργανισμού). Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας.
(μονάδες 03)
- B5.** «Μερικοί έχουν προτείνει να συνεχισθούν από τους επιστήμονες μόνο οι “καλές” έρευνες, που υποτίθεται ότι ευεργετούν το ανθρώπινο είδος». Να αναγνωρίσετε τα είδη της σύνταξης στην παραπάνω περίοδο και να τρέψετε τις προτάσεις στο αντίθετο είδος.
(μονάδες 08)
- B6.** Να γράψετε μία συνώνυμη για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις: **εφικτός, προσωρινά, ανιάτων, πλασματική, επίτευγμα**.
(μονάδες 05)
- Γ.** Έρευνες διαπιστώνουν ότι μεγάλο μέρος των πολιτών σε όλες τις χώρες διακατέχεται από φόβο για τα επιτεύγματα της σύγχρονης επιστήμης. Σε ένα άρθρο έκτασης 500-550 περίπου λέξεων, που θα δημοσιευτεί σε πολιτική εφημερίδα, να αναπτύξετε τις απόψεις σας για το κατά πόσο είναι δικαιολογημένος ο φόβος αυτός, καθώς και τις προτάσεις σας για την αντιμετώπιση του φαινομένου αυτού.
(μονάδες 40)